

غوث بخش صابرء کسمانک نویسی

نسرین گل

اسسٹنٹ پروفیسر، شعبہ بلوچی، جامعہ بلوچستان، کوئٹہ

ثریابانو

اسسٹنٹ پروفیسر، پاکستان اسٹڈی سنٹر، جامعہ بلوچستان، کوئٹہ

Abstract

Stage Dramas are considered to be the ancient art of universal history to bring the people of other communities together. Dramas used to make the people jubilant when they watched plays.

When Pakistan became a separate country where stage plays were played in Pakistan, probably in 1949 or 48. Karachi became the center of radio Pakistan, and there, the Baloch writers wrote a considerable number of plays for the radio which were staged in different occasions. Mr. Ghaus Bakhsh Sabir has been a great play writer in Balochi who wrote many plays for radio as well as for the Television. He was not only a play writer, but a researcher, and a poet. He wrote several books for the children, but his plays which he wrote for the radio and TV become his fame all over Balochistan.

This paper illustrates his services in the field of drama writing.

گچین لبز: کسمانک، چارء پچار، دیر وئی، تلو، اسٹیج، گوانک، بنگلج، بنشت، کرد، ہمگرنج، مال ء متاہ، سیمسر، اگاں مردم ء کارے ء کنگاپہ لانک بستگ، داں الم ء یک جوانیں آسرے ء مزے آئی ء رست کنت، پرچکہ رب ء درء ہمک کارے مز پیسرا نبشتنگ انت۔ کارٹری کجام ہم یک پڑے ء بیت، آلوگ سازی بیت، رزان جوڑ کنگ ء کارے بیت، وانگ ء زانگ بیت، یا کہ دگہ، بلئے آئی ء مز الم ہماکار کنوک ء رسیت۔ بلوچی زبان ء نامداریں زبانزانت ء کو اس، شاعر، پولکار ء رجانکار غوث بخش صابر یک سادگ ء پھک

دلیں مردے ات، رنگ ء سبز ء لاگر بالادیں مردے ات، بلئے گوں وتی کار ء مدام پہک ات۔ درائیں روج آئی ء کارا پوک ء نبشتہ کنگ ء وانگ ات۔ وہدے آرید پو اسٹیشن ء کار ء ات داں مدام ہمارید پو ء پدیائکانی بن ء نشنگ ء پہ کسمانک ء نوک نوکیں حیلے سازاتگ۔ بلوچی زبان ء پہ نبشتہ کنگ، آئی گاریں پہناتانی شوہازی ء پہ ٹی وی ء ریڈیو ء حاترا کسمانک نبشتہ کنگ آئی ء بنی کارانی تہا شمار اتنت، باز ء ہے گشتنگ ات کہ صابر ہے کارانی حاترا ودی بوتگ۔

کسمانک ء پڑ بلوچی زبان ء غوث بخش صابر ء وہدے وتی تمر دی ء سر بوتگ بلئے نوکیں دور ء ایشی ء نبشتہ کم انت۔ یک وہدے بوتگ کہ ایشی ء چاروک ء گوشتد اروکانی یک مز نہیں کچے بوتگ پمشکا کسمانک جوانی ء نبشتہ کنگ ء چارگ بوتگ انت۔ ایشی ء ساری ء کہ غوث بخش صابر ء آئی ء بلوچی کسمانکانی بابت ء تران دیم ء بروت، پیسر ء کسمانک ء وتی توسپ الم انت۔

بنی آدم ء بند ات ہے واہش بوتگ کہ آوتی حیلانی درشانی ء بہ کنت اے درگت ء آئی ء شاعری ء مک ء زرت ء وتی حیلانی درشانی جوانیں رنگے ء کرتگ بلئے چریشی ء انگت ء دومی مردم ء وتی تب ء میلانی سرپدی ء جیر گانی دیمپان بوتگ پمشکا آہاں گامے دیم ء شنگ ء کسمانک دروشم ء وتی حیلانی درشانی دیم پہ دیگی کرتگ ء پیشد اشنگ انت۔ کسمانک ء بند ات ء دیروی ء بابت ء پہکی ء شنگ نہ بیت پرچکہ یونانی دودمان ء بگرداں بیاہندوستان ء سنسکرت دور ء کسمانک مدام گون بوتگ۔ یونانی کسمانک کار ء زانکاراں کسمانک ء رادو بہراں بہر کرتگ یکے ”ٹریچڈی“ ء دومی ”کامیڈی“ ہے رنگ ء اے دور ء روم زوران ء سر جمیں دنیا ء وتی جتا جتا رنگ ء داب ء دیم ء آہان بوتگ۔ کسمانک کہ ایشی ء رارادو ء نائک ء انگریزی ء ڈرامہ گشتگ بیت ایشی ء بزانت ء معنا چیزے ء کنگ ء پیشد ارگ انت۔

”ڈرامے کا لفظ یونانی (Draw) سے نکلا ہے۔ جس کا مطلب ہے ایک ایسی نظم جسے عملی صورت میں دکھایا جاسکے (نائک) روپک ہی کی ایک مقبول اور پسندیدہ قسم ہے ڈرامہ یا نائک کا اصطلاحی مطلب ٹھہرا کر دکھانا، یہ ایک ایسا صنف ادب ہے جس میں زندگی کے حقائق اور مناظرہ

کو اشخاص اور مکالموں کے وسیلے سے عملاً پیش کیا جائے دراصل کچھ کر کے دکھانے کی تخصیص ہی ڈامے کو ادب کی دوسری اصناف سے ممتاز اور منفرد کرتی ہے۔ اگرچہ ڈرامے کے بارے میں مشہور ہے کہ یہ یونانی صنف ہے مگر یہ مسلمہ امر ہے کہ برصغیر میں چار سو سال قبل مسیح فن ڈرامہ پر سنسکرت میں ایک جامع کتاب موجود تھی۔ (حشر، 2003)

بنی آدم ۽ زندوت چوکسمانکی دروشم ۽ ترۂ مانترا انت ایثی تہا ہر مردم یک جتا کارستے ۽ آئی کرد جتان۔ پمشکا شیکسپر ۽ گشتگ کہ ”دنیا یک اسٹیج ۽ مادرسٹ آئی ۽ کارستاں ہر کس وتی بہر ۽ جنت ۽ روت“۔ دنیا ۽ تھیٹر ڈرامہ بزاں تلوئی کسمانک مدام است بوتگ۔ تلوئی کسمانک ایوک ۽ چیزے ۽ پیشد ارگ نہ انت بلکیں ایثی تہا زند ۽ جتا جتا میں پہناتانی بابت ۽ سرپدی دیگ انت۔ انچوش کہ آزمانک ۽ گداراں ہے چیز پیشد ارگ بنت۔

”ہمارے یہاں پچاس سال قبل سعادت حسن منٹو نے اپنی کہانیوں کا بیشتر مواد ۴۷ کے فسادات سے لیا۔ اس کا کہنا تھا کہ شریف آدمی کی کہانی نہیں ہوتی، اس کی کہانیوں میں بیان کئے گئے سوگند ہی، اور سلطانہ، رنڈیوں خوشیال اور محمد بائی غنڈے کے کردار اس کی موت کے بعد کچھ سال تک تو باقی رہے۔۔۔۔۔ قطع نظر کہ منٹو کو شریف آدمی کی کہانی کا مشاہدہ نہیں ہوا اس لئے اس نے ان پہلوؤں پر لکھنا شروع کیا جو پس پردہ تھے۔“ (احمد، 2002)

کسمانک ایوک ۽ چارگی چیزے نہ انت بلکیں آئی جزبگانی پیمگ آئی اندری مارشتانی زانگ کسمانک ۽ ازشت ۽ گیسن کنت بلئے بدبختی ۽ کسمانک آحساب ۽ دلگوش دیگ نہ بنت پمشکا آئی ۽ ردوم و؛ جوان ات بلئے توامی ۽ سر نہ بوت۔

”ڈرامہ مختلف عناصر کا مجموعہ اور بہت سے لوگوں کی امداد باہمی کا نتیجہ ہوتا ہے اور کسی کہیل کی تخلیق میں مصنف ایک حصہ دار کی حیثیت رکھتا ہے اور اہم مرکزی کردار ادا کرتا ہے۔ چنانچہ اس کے تصور کے بغیر ڈرامے کا امکان نہیں۔ ڈرامے کا تصور ڈرامہ نگار کے ذہن میں موجود ہوتا ہے بلکہ یوں کہنا چاہئے کہ ڈرامہ پہلے پہل مصنف کے ذہنی اسٹیج پر کھیلا جاتا ہے۔ اس کے

ذہن میں کردار ابھرتے ہیں۔ اور کہانی کو علمی طور پر پیش کرتے ہیں ڈرامہ نگار کا ذہن ان کا تماشائی ہوتا ہے ڈرامہ اسی ذہنی عملی کو الفاظ اور کرداروں کا جامہ پہنا کر صفحہ قرطاس پر اتارتا ہے۔“ (پراچہ، 2002)

کسمانکؔ اندکار چنائیؔ ووت اول ہے کسمانکؔ ایک بہرے بوت کنت آئیؔ کردار ہما کسمانک نویسی ووت بہ بیت۔ پیشکا آوتی کردؔ ہے کسمانکؔ اندرؔ انچو پیشد ارایت کہ ووت ہمودؔ مندوک بہ بیت ہما ہندؔ تب داریؔ حسابؔ آنہشتہ کنت۔

”اپنے مخصوص مذہبی عقائد کی بناء پر مسلمانوں کو ڈرامے اور اگ رنگ سے کوئی دلچسپی نہ تھی۔ اور ذاتی تعیش اور بادہ نوشی کے باوجود بھی کسی مسلمان بادشاہ نے سرکاری طور پر ڈرامے کی سرپرستی کی ضرورت محسوس نہ کی۔ جس کا نتیجہ اس کے زوال، انحطاط اور پھر بالا آخر خاتمے کی صورت میں ظاہر ہوا۔ ڈرامہ تو ختم ہو گیا۔ لیکن اسکی ضرورت محسوس کرنے والے عوام ان کی حسیات اور وہ مذہبی موضوعات اور تہوار تو نہ ختم ہوئے تھے۔ جو ڈرامہ لکھنے اور دیکھنے کا محرک بنتے تھے۔“ (اختر، 2002)

بلوچستان ؔ تلوئی کسمانک ؔ بابت ؔ گیسق سرپدی انگت ؔ اندیم آنت بلئے ہر چند کہ ایشانی بابت ؔ سرپدی رستگ ہمایانی پدا اے گشگ بیت کہ تلوئی کسمانکانی بندات مزن جنگ ؔ ساری کنگ بوتگ و ہدے غلام حیدر خان ؔ کوئٹہ ؔ نامداریں عکس کار ؔ بت تراش آغاسید عزیز شاہ ؔ نامداریں از مکارو و معنی طاوس خان ؔ ہمراہ داری ؔ ”کوئٹہ ڈرامیٹک کلب“ ؔ نام ؔ ایک کلچرل کلبے جوڑکت۔ اے واپاری گلے نہ ات بلکہ چیزے از مکارانی واہگ ؔ پدا بے زر ؔ متایے ؔ پچ کنگ بوتگ ات۔ آغا حشر ؔ پیسرا انگریزی کسمانکانی بلوچی ؔ رجانک ؔ پیشداشت آنت ابید چہ ابشی ؔ غلام حیدر ؔ ووت بلوچی کسمانک اول بندشنگ ات۔ آئی ؔ بنگپ گیشتر وتی ہند ؔ دگ اتاں۔ ڈنی کمپنیانی مردماں یک بلائیں و ہدے ؔ ادا انگ ؔ کسمانک چار انگ۔ پمیشکا ۱۸۹۶ء ؔ اولی رند ؔ ”جمعہ ار ؔ کمپنی“ کسمانک تلوئی ؔ پیشد ارگ بوت۔ (اختر، 2002)

بلوچستان ۽ بازس دمگاں وهدے اردو کسمانک ۱۸۹۶ء وهدے رجانک کنگ ۽ پشید ارگ بلوگ اتاں
دومی نیمگ ۽ بلوچانی وتی زبان ۽ کسمانک ۽ ربیت نوک ردوم زورگ ۽ آت اے بابت ۽ اشیر عبد القادر شاہوانی
نبشته کنت کہ

”بلوچی ۽ تہا باقاعدہ کسمانک کدی شروع بوتائشی ۽ ہم جتائی دپترے است انت۔ واج میر عاقل
خان میدگل گشیت کہ پیش ۽ پہوالیس ماہتا پین شپاں میر ۽ دیوان ۽ بلوچ گیشتری لاگی پہ الس ۽ خان
۽ وش ۽ حاترا یک کہے ۽ رایایک مردے ۽ رنگانی ۽ چو کسمانک ۽ پیش کرتگ۔ پاری ۽ خمیتہ شب
بازی گنگ بیت۔“ (شاہوانی، 2013)

چنائی ۽ بلوچی کلاسیکل شاعری ۽ پیسر ۽ کسمانکی دروشم گندگ بیت اگاں چوش گنگ بہ بیت کہ بلوچی
کہنیں شاعری بلوچی کسمانک ۽ اولی دروشم انت داں رد نہ بیت۔ پرچکہ یکے ۽ آشعرا نی تہا گپت
گالی (مکالمہ) دروشم است دومی یک نہ یک واکیا ۽ داستانی الم گوں ایشی ۽ گون بوتگ۔ ہرچند کہ وهد نوک
تربوہان آت بلوچی ادب ہم بدل بوہان آت۔ ۱۹۴۹ء وهدے ریڈیو پاکستان کراچی ۽ بلوچی زبان ۽ مراگاہ ۽
مراگش جم کنگ بوتائ گڑاں بکرنڈے پدا کسمانک نبشته کنوکاں بودکت ۽ کسمانک نبشته کنگ بندات
کت۔ ہے دور ۽ بلوچی زبان ۽ نوکتریں کسمانک نویس دیم ۽ اتک آت کہ ایشانی تہا اشیر احمد بلوچ، اسحاق شیدی،
زبیدہ، عطاشاد، ۽ وت غوث بخش صابر ہوارا ت۔

وهدے ہے مراگہ ۽ مراگش کراچی ۽ چہ ریڈیو پاکستان کوئٹہ ۽ بندات بوتگ گڑاں اے کسمانکی دور ۽
دوسری دیمروئی کت اے بابت ۽ عطاشاد نبشته کنت کہ

”چہ ریڈیو پاکستان کوئٹہ ۽ بلوچی مراگش ۽ بندات ۽ ریڈیائی ڈرامہ ہم یک وڑے ۽ کوئٹہ ۽ اتک ۽
سرپد بوت۔ اے کسمانک ہم اہدی دستاں چہ زورگ بوتگ آت۔ (شاد، 2013)

ریڈیائی کسمانکی نامداری ۽ چہ بلوچی لبزانتاں کسمانک نبشته کنگ بندات کت ہے ناماں کلاں
دیمتر واجہ غوث بخش صابر نام آت۔ واجہ نہ ایوک ۽ وت کسمانک نبشته کرتگ آت بلکیں آئی ۽ بلوچی

کسمانک کارانی کسمانک ردء بنددات دانکہ وهدء رپکس گوات ایشاں دوزین ء گارمه کنت۔ اے درگت ء چوانائی ء اولی کار عبدالقادر شاہوانی ء ردء بندی کتاب ”گچین کسمانک“ انت کہ ۱۹۹۳ء چہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ ء نیمگ ء چاپ بوتگ ات۔ اے کتاب ء بلوچی زبان ء درائیں نامداریں کسمانکارانی کسمانک یکجاہ کنگ بوتگ انت ایشانی تہامیر مہاخان مری؁ عطاشاد؁ بشیر احمد؁ امان اللہ گچی؁ میر عاقل خان؁ عبدالکحیم؁ نصیر شاہین؁ محمد طاہر ء غوث بخش صابرؑ کسمانک ہوار کنگ بوتنت۔ چیزے وهدء رندوت غوث بخش ء اختر ندیم ء دگہ یکجائیں ردء بندی کتابے ”گوہر ڈرپش“ چہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ ء ۱۹۹۶ء چاپ کنائنت۔ ابیدچہ ایشی ء غوث بخش ء وتی چندء ریڈیائی کسمانکی کتاب ”مگرہ ڈرنز“ اوں ۱۹۹۶ء چاپ کنگ بوت۔ اے کتاباں ابید آئی ء کسمانک وهدپہ وهدتاک ء مہتا کاں چاپ بوتگ انت۔ انچو کہ ساری ء کشگ بوتگ ات کہ غوث بخش صابرہ پت رنگیں از مکارے بوتگ آئی ء کسمانک ء ابید ہم بلوچی لبرزانک ء بازیں پڑے ء نکاری کرتگ۔

”کچھ دانشور حضرات کو ہم نے یہ کہتے سنا ہے کہ اب چونکہ ادب سے ہماری وابستگی نہیں رہی ہم ایک کٹ منٹ کیساتھ لکھتے رہے ہیں۔ اس لئے اب لکھنا ہمارے لئے ممکن نہیں بڑی عجیب سی بات ہے اور ہم سمجھتے ہیں ادب کیساتھ کٹ منٹ کبھی ختم نہیں ہو سکتی۔ اب زندگی کی ترجیحات بدل گئی ہیں مگر کیا کار؁ بیگلے؁ نوکر چاکر اور دیگر آسائشیں ادب اور زندگی کے درمیان حائل ہو سکتی ہیں یقیناً نہیں ادب اور زبان میں ایک خاص وابستگی کے حوالے سے کام کرنے والوں میں جناب غوث بخش صابر نمایاں نظر آتے ہیں متعدد کتابوں کے مصنف اور مترجم ہیں۔“ (دوست؁ ۲۰۰۷)

غوث بخش صابرؑ ہے کارگشادی ء پہک دلی ء سارت تہی وت بے مٹ ء بے درورات۔ آئی ء بلا بلائیں جیڑگاں اوپار کش اتگ ء صبر کرتگ۔ اے درگت ء بلوچی زبان ء نامداریں نکار فضل خالق نبشتہ کنت:

”صابر چیز پلگارگ ء زانت آئی ء ہے خوبی ء شری ء نہ تہنا آئی چند ء راکار داتگ۔ بلکن ء راجی ہدمتے ء رابلا داتگ۔ ریڈیواسٹیشن ء بازیں ٹیپ چہ مشکال رکھتگ انت۔ ہے سبب ء بازیں ڈرامہ کہ مئے لبزانک ء مزن مزین ناماں نویس اتگ انت چہ رمیزاں رکینتگ انت اش ء کتابی شکل ء دروشم ء آرتگ انت اش۔ صابر ء اے کار لائق توسیپ انت یلئے پیشیں مردم سک کم انت کہ صابر ء راشاباشی بہ دنت۔“ (خالق، 2010)

غوث بخش صابر ء نہ ایوک کسمانک چہ گاری ء رکینتگ انت بلکیں وت اوں بے دروریں کسمانک نبشتہ کرتگ آئی ء کتاب ”گوہر درپش“ ء بالاج گورگیچ ء داستان اگاں چارگ بہ بیت کہ بالاج ء چوتی برات دودا ء بیرگپتگ ات وت یک چاگردی دروشے سہرا کنت ہے کسمانک ء یک ٹکرے پہ درور بچارات کہ آئی ء کسمانک از می حساب ء چنچو تمر دبو تک انت۔

بالاج: من کہ مزن باں لالہ ء خون ء گراں! لالہ ء حونی کئے انت؟

بی بی: ہو ابا۔۔۔! وتی لالہ ء راستیں باسک ءے تو وتی راج ء عزت ءے تو لالہ ء خون ء چونہ

گرے۔

بالاج: (گول وت ء) من وتی لالہ ء راستیں باسک اوں، من وتی راج ء عزت، من وتی لالہ ء

خون ء انچو بگراں کہ۔۔۔۔

دودا ء جوریں دژ مناں

من گول بدان انچو کناں

میداں گول ماہیاں کرتگ

بز گول کہیری ڈنگراں

باز گول کپوتی ولراں

گر میں لوار گول چلراں

بالاچ: (خیال ۽ تہا) لالہ منی زہم ۽ بگند چوں تیز انت لالہ منی زہم جو ان انت کہ تئی؟
 دودا: تئی زہم باز شرانت منی کلنڈے زنگاں کپتنگ۔
 بالاچ: لالہ تئی کمیت راہوار انت کہ منی مشکلی نریان؟
 دودا: بالوتئی نریان ۽ مٹ نیست۔ منی اسپ نوں چہ راہ ۽ رواج ۽ پشت کپتنگ۔
 بالاچ: (دودا ۽ خیال ۽ وتارا چو دودا ۽ زانت) منی اسپ جو ان انت منی زہم شرانت منی لالہ ۽ بدل ۽ گراں (زور ۽) من بدل ۽ گراں، من بدل ۽ گراں۔
 بی بی: بالا! اوبالوترا چوں انت، ابا، چون توت سراں گپ کئے منی لال۔۔!
 بالاچ: اول! بیچ نہ انت، بیچ نہ انت۔
 بالاچ: (گوں وت ۽ گپ جنت) لالہ ۽ خون منا گرگی انت۔ من لالہ ۽ خون ۽ گرگ ۽ سوگند سخی سرور ۽ دربار ۽ زرتگ ۽ اے کار منی سراوام انت۔ نہ بختگی وائے تاں کہ اے وام من چہ وتی سر ۽ ایر نہ گیجاں۔ لالہ ۽ ارواح ۽ دیماچہ میار ۽ منی گردن چست نہ بیت۔ چکمہ و ہدیکہ چنت سماں زمانگ انت کہ اے وام منی سرا انت۔ (صابر، 1996)

ہمے رنگ ۽ آئی دگہ کسمانکے ”گوہر ۽ درپش“ ۽ ہوار انت کہ ”دل ۽ گل“ ۽ نام ۽ انت کہ ایشی ۽ تہا یک پیر مردے وتی نماسگ ۽ گوں شپ ۽ روج چاپ جاہ (چاپہ خانہ) ۽ کار کنگ۔ آئی ۽ راجک نیست بس یک نماسگ۔ گڈی ۽ آوتی نماسگ ۽ آروس ۽ روت انت ۽ وت تہنا بیت۔ اے کسمانک ۽ ہم چاگرد ۽ یک راستی یے دیم ۽ آرگ بوتگ کہ بنی آدم مدام وتارا جائے نہ جائے ۽ مشکول کنگ لوٹیت۔

غوث بخش صابر کسمانکی نویسی ۽ چاگردی پہنات ۽ بابت ۽ میر بلوچ خان نبشتہ کنت کہ،

”واجہ غوث بخش صابر بلوچی ۽ ہما کسمانکارانی تہا ہوار انت کہ آہاں بازیں ریڈیائی کسمانک نوشتہ کرتگ عطا شاد، امان اللہ گجلی، بشیر احمد بلوچ، عبدالکریم بلوچ ۽ ایندگہ بازیں کسمانکارانی بیچی ۽ غوث بخش صابر ۽ ہم پہ ریڈیو پاکستان ۽ پی ٹی وی ۽ بازیں کسمانک نوشتہ کرتگ انت۔ غوث بخش

صابرۂ بازین داستانانی کرداران ۽ ہم کسمانکی دروشم دانگ انت سک باز دوست دارگ بوتگ

انت " (خان، 2015)

ہے گپ ۽ واجہ ڈاکٹر علی دوست ہم گشتیت کہ،

"واجہ غوث بخش بلوچی کسمانک نویسوکانی بنداتی لڑۂ ہوار بوتگ ریڈیو ۽ ٹی وی ۽ آئی ۽ بازین

کسمانکے شنگ ۽ تالان کنگ بوتگ کہ اودا بلوچی زبان، دود ۽ ربیدگ ۽ چاگردی اڑ ۽ ججالان ۽

جوانیں پیسے ۽ درانگاز کنگ بوتگ انت"۔ (بلوچ، 2015)

غوث بخش صابرۂ ہر ہمالیزانکی پہنات کہ آئی ۽ ندکاری کرتگ گوں دل ۽ کرتگ۔ آئی ۽ جفاکشی ۽

مخت چہ آئی ۽ ساچشناں وت پدرانت۔ بلوچی زبان ۽ کسمانک ۽ دیمروئی ۽ کسمانک نویسی ۽ روم دینگ ۽ واجہ

غوث بخش ۽ یک بلائیں کردے است انت کہ دائم یا نگیر بیت۔ لبزانک ۽ تہا آئی ۽ جتائیں در شاندا ب ۽ آئی ۽ را

بلوچی لبزانک ۽ جتایک مقامے بکشا تگ کہ لس ندکار ۽ نصیب نہ بیت۔

گڈی تران:

بلوچی زبان ۽ کسمانک نویسی ۽ بندات ہماو ہدی بنا بیت و ہدے بلوچ وتی پہوالی دنیا ۽ زندگی کنگا بنت۔

ہماو ہد ۽ شپ پاسی ۽ و ہد پاسی ۽ حاترا آہانی آس جبور کرتگ ۽ کسہ گشی کرتگ، رند ۽ کسہ ۽ ہمرائی ۽ ہما کسہ گش وت

ہما کسہ ۽ کارستانی وڑ ۽ وتارا پیشد اشنگ۔ رند ۽ میر ۽ سردارانی دیوان ۽ مجلساں چیزے ڈومب ۽ کسہ کاراں ہے کسہ

تلو ۽ سرا کرتگ ۽ پیشد اشنگ انت۔ بلئے اے درست روایتی ۽ ہماو ہد ۽ جنگ ۽ حیرٹہانی بابت ۽ بوتگ انت۔

بلوچی لبزانک ۽ کسمانک کارانی و بونگی ۽ بوتگ ات بلئے ایثانی جوانیں جاہ ۽ ہندے نہ بوتگ کہ کجا آوت نبشتہ

کرتگیں کسمانکاں مہلوک ۽ سربہ کن انت۔ و ہدے ریڈیو پاکستان کراچی ۽ بلوچی مجلس ۽ مراگاہ جم کنگ

بوتان داں کسمانک نویساں اے دور ۽ وتی کسمانک ریڈیو ۽ مک ۽ وتی راج ۽ مہلوک ۽ راسرکت انت۔ و ہدے

ریڈیو پاکستان کونٹے پیج بوت گڑاں ہے کارء رادو بر دوام دنیگ بوتگ ء اے ردء ندر کارانی یک بلائیں لڑے دیم ء اتک ہمیشانی تہا بشیر احمد؁ عطا شاد؁ امان اللہ گنجی ء غوث بخش صابر ہوا ر کپتاں گوں۔

واجہ غوث بخش صابر ء بلوچی لبزانک ء ہما لہنتیں ندر کاراں یکے بوتگ آئی ء وتی ندر کاری سرجم ء پہ بلوچی زبان ء لبزانک ء دیروئی ء کار بستگ پے حاترا آئی ء لبزانک ء درائیں پڑاں ٹری شاعری؁ رجانکاری؁ پولکاری؁ ردء بندی؁ یا کہ کسمانک کاری بہ بیت درائیں پڑاں وتی ندر جوانی ء کار بستگ۔ آئی ء زبان ء بابت ء بازیں نبشتانکے و ہد پہ و ہد تاک ء ماہتا کاں چاپ ء شنگ کرتگ۔

چونائی ء آئی ء درائیں پڑاں کاروتی جاہ ء ستا کر زانت بلئے آئی ء کسمانک نویسی اے تک ء گیشتر ستائیگ انت پرچکہ ہما و ہد ء کہ کسمانک کاری سک کم بوتگ ہما و ہد ء واجہ صابر ء وتی ہوش مندی ء سوب ء کسمانکاری ء یک لس دوست کنوکیں چیزے ء حساب ء نبشتہ کرتگ آئی ء نہ ایوک ء وت کسمانک نبشتگ بلکیں اے دگہ سنگت اوں سکین داتگ انت کہ آ اوں لبزانک ء اے پڑے چیزے نہ چیزے نبشتہ بہ کن انت۔ واجہ غوث بخش صابر ء بازیں کتابے اوں نبشتگ کہ ایشانی تھا "نگرہ درنز" ء "گوہر ء درپش" انت کہ ایشانی گیشتر کسمانک یکے و ریڈیو ء جم دارگ بوتگ انت دومی مہلوک ء ہم ایشانی کسمانک سک دوست بوتگ انت۔

شوندات:

- حشر، آغا۔ (2003)۔ ڈرامہ، افسانوی نثر و ڈرامہ۔ لاہور، علمی کتاب خانہ
- پراچہ، ا۔ (2002)۔ پاکستان اردو ادب اور ایل قلم خواتین۔ اسلام آباد۔ نیشنل بک فاؤنڈیشن
- اختر، ڈ۔ س۔ (2002)۔ اردو ڈرامہ، اردو ادب کی مختصر ترین۔ لاہور۔ سنگ میل
- شاہوانی، ا۔ ع۔ (2013)۔ بلوچی کسمانک ۽ تاریخ۔ بلوچی رداک ۽ نوکیں سفر، مرتب۔ بلوچ، ط۔ ح۔
- کوئٹہ۔ بلوچی لبز انکی دیوان
- شاد، ع۔ (2013)۔ کسمانک ماں بلوچی ۽۔ بلوچی رداک ۽ نوکیں سفر۔ مرتب۔ بلوچ، ط۔ ح۔ کوئٹہ۔ بلوچی
- لبز انکی دیوان
- دوست، ڈ۔ ع۔ (2007)۔ بلوچی دیوان۔ کوئٹہ۔ گوشہ ادب
- خالق، ڈ۔ ف۔ (2010)۔ رُنگیں نود۔ کوئٹہ۔ بلوچی اکیڈمی
- صابر، غ۔ ب۔ (1996)۔ گوہر ۽ درپش۔ کوئٹہ۔ بلوچی اکیڈمی
- خان، م۔ ب۔ (2015)۔ واجہ غوث بخش صابر ۽ ازم ۽ چیزے پہنات۔ نوشکی۔ ماہتاک بلوچی زند، فروری
- بلوچ، ڈ۔ ع۔ (2015)۔ بلوچی زبان ۽ نامداریں نبشتہ کار، زانت کار ۽ شاعر غوث بخش
- صابر۔ نوشکی۔ ماہتاک بلوچی زند۔ فروری